

Notat om kommuneøkonomien 2025 – 2028 for Vestland

Status ved inngangen til 2025

Dei økonomiske resultat i 2024 var vesentleg svakare enn i 2023. Talet på kommunar i fylket med negativt netto driftsresultat auka frå 21 kommunar i 2023 til 22 kommunar i 2024. Sjølv om talet på kommunar med negative resultat er relativt stabilt frå 2023 til 2024, er det ei vesentleg svekking i resultatata samla for 2024.

Netto driftsresultat for kommunane samla i Vestland utanom Bergen var i 2023 + kr 557 mill. Tilsvarande resultat for 2024 utanom Bergen var - kr 453 mill. Dette utgjer ei svekking av netto driftsresultat med om lag kr 1,0 mrd. frå 2023 til 2024.

For Bergen kommune vart netto driftsresultat redusert frå + kr 171 mill. i 2023 til - kr 715 mill. i 2024. Dette utgjer ei svekking av netto driftsresultat med kr 886 mill. frå 2023 til 2024.

Netto driftsunderskot i 2024 gjer at disposisjonsfond er vesentleg redusert. Netto driftsunderskot er hovudårsaka til reduksjonen. Bruk av disposisjonsfond til finansiering av investeringar har dessutan også bidrege til at disposisjonsfond er redusert, t.d. for Bergen kommune.

Bergen kommune sitt disposisjonsfond vart redusert frå kr 4016 mill. ved utgangen av 2023 til kr 2869 mill. ved utgangen av 2024. For kommunane samla i fylket utanom Bergen vart disposisjonsfond redusert frå kr 5053 mill. ved utgangen av 2023 til kr 4349 mill. ved utgangen av 2024.

På denne bakgrunn er det frå 2023 til 2024 eit aukande tal kommunar som har lite disposisjonsfond, målt i prosent av driftsinntektene. Ved utgangen av 2023 var det 6 kommunar i Vestland som hadde under 5 prosent disposisjonsfond av driftsinntektene. Ved utgangen av 2024 var dette talet auka til 12 kommunar. Av desse kommunane var det 8 kommunar som hadde disposisjonsfond under 3 prosent av driftsinntektene ved utgangen av 2024. Disposisjonsfond bør vere minst 5 prosent av driftsinntektene.

Det er fleire årsaker til den svake økonomiske utviklinga i 2024, blant anna:

- Vesentleg auke i renteutgiftene dei siste par åra, både som følgje av verknad av høgare rentenivå og høg lånegjeld (opparbeidd over fleire år). Dessutan også høgare ordinære avdrag som følgje av høgare lånegjeld.
- Svak skatteutvikling i 2024
- Større behov for å gi helse- og omsorgstenester.
- Reduserte kraftprisar samanlikna med 2023 og 2022.

Dei kommunane som kom ut med positive resultat i 2024 hadde for ein stor del særskilte inntekter, det vil seie kraftinntekter eller inntekter frå havbruk. 2024 var eit år med høge utbetalingar frå havbruksfond.

Pårekna utvikling i 2025-2028

Vi gir tilbagemelding på alle kommunane i fylket sine budsjett og økonomiplanar. Det gir oss eit grunnlag for å vurdere den økonomiske utviklinga i planperioden.

Fleire av kommunane i fylket (også Bergen) har budsjettert med netto driftsunderskot for 2025, som må bli dekt med bruk av disposisjonsfond. Det er også mange kommunar med låge netto

driftsoverskot i budsjettet i år, som er betydeleg lågare enn det tilrådde nivået på 1,75 prosent av driftsinntektene.

Utover i økonomiplanperioden er det større uvisse til den økonomiske utviklinga. Det vil difor vere vanskeleg å gjere gode overslag, t.d. om faktisk utvikling i renteutgifter og størrelse på disposisjonsfond i løpet av økonomiplanperioden.

Generelt har kommunane utover i økonomiplanperioden lagt til grunn ei styrking av netto driftsresultat, samanlikna med nivået i budsjett 2025. Ei forventet betring i netto driftsresultat i dei komande åra skuldast blant anna:

- Det er pårekna større effekt av innsparingstiltak over tid. Det vil likevel vere noko uvisse om kommunar oppnår den innsparinga som er lagt til grunn i økonomiplanane, eventuelt om tiltaka er tilstrekkeleg konkrete.
- Rentenivået er pårekna å gå noko ned. På bakgrunn av høg lånegjeld, vil eit lågare rentenivå over tid gi innsparing.
- Det er pårekna store utbetalingar frå havbruksfond i 2026 og 2028. Økonomiplanane syner tydelege svingingar i netto driftsresultat knytt til desse utbetalingane for kommunar med mykje havbruk.

Skatteutvikling

Det er generelt ei positiv skatteutvikling til no i år for kommunane i Vestland utanom Bergen. Dei fleste kommunane i fylket har i år god skattevekst, som er høgare enn prosentvekst for kommunane samla i landet. Bergen kommunane har noko svakare prosentvis skattevekst i år enn landsgjennomsnittet (budsjettet skatt er no redusert i budsjettrevisjon med kr 68 mill.).

Positiv skattevekst i år vil vere særleg viktig på bakgrunn av den svake økonomiske utviklinga i 2024. Nokon kommunar med negative resultat i fjor og som no har for lite disposisjonsfond, har positiv skattevekst i år. Dersom denne utviklinga fortset i heile året, vil skatteinntektene bidra positivt med omsyn på årets resultat. Det er viktig at skatteveksten blir god også for kommunane samla i landet, då dette bidreg positivt for kvar kommune gjennom inntektsutjamninga. Det vil vere uvisse om skatteutviklinga for resten av året, både lokalt og på landsbasis.

27.06.2025